

Tillægsbetænkning

over forslag til lov om ændring i lov om folketingets ombudsmand.

(Afgivet af udvalget den 28. maj 1959).

Efter lovforslagets 2. behandling har udvalget fra folketingets ombudsmand modtaget den som bilag aftrykte redegørelse vedrørende forskellige muligheder for af-

grænsning af ombudsmandens kompetence over for den kommunale forvaltning.

Udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse i den affattelse, det fik ved 2. behandling.

K. B. Andersen.	Vagn Bro.	Marius Buhl.	Bøgholm.	Erik Eriksen.
Gøting.	Heick.	Per Hækkerup.	Frode Jakobsen.	Kirkegaard, næstformand.
K. Axel Nielsen.	Ninn-Hansen.	Gustav Pedersen, formand.	Helga Pedersen.	
Edel Saunte.	Astrid Skjoldbo.	Poul Sørensen.		

Bilag.

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

København, den 26. maj 1959.

Folketingets ombudsmandsudvalg, Christiansborg.

I mødet den 6. maj 1959 anmodede det ærede udvalg mig om at formulere forslag vedrørende ombudsmandens eventuelle tilsyn med den kommunale forvaltning, således at der ved disse forslag toges hensyn til forskellige i udvalget fremsatte opfatelser. Under henvisning hertil skal jeg opridse en række i betragtning kommende muligheder for kompetenceafgrænsningen, ledsaget af enkelte bemærkninger.

Først omtales en maksimal og en minimal løsning og dernæst visse mellemløsninger. Ved samtlige forslag forudsættes det, at klageadgangen til ombudsmanden bliver subsidiær i overensstemmelse med det af udvalget i betænkning af 21. maj 1959 stillede ændringsforslag til ombudsmandslovens § 6.

1. Fuld kompetence.

Ifølge denne løsning skal hele den kommunale forvaltning principielt omfattes af ombudsmandens virksomhed. Fornøden hensyntagen til det kommunale selvstyre og til ikke at udsætte medlemmer af kommunestyret for upåkrævet eller ubillig kritik skal sikres bl. a. ved, at følgende bestemmelse optages i ombudsmandslovens § 3:

„Ved fastsættelsen af reglerne om ombudsmandens tilsyn med den kommunale forvaltning og ved udøvelsen af dette tilsyn skal der tages hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale selvstyre virker.“

Denne ordning vil give de færreste kompetencevanskeligheder og den største beskyttelse for borgerne.

2. Kun kompetence i forhold til personer ansat i kommunens tjeneste.

Denne løsning, hvorefter ombudsmandens indseende med den kommunale forvaltning begrænses til at angå virksomhed, der udøves af kommunens tjenestemænd og andre i kommunen ansatte, vil i forhold til de nedenfor anførte mellemløsninger have den fordel at give en ret klar afgrænsning af ombudsmandens kompetence, samtidig med at der i videst muligt omfang tages hensyn til de af de kommunale organisationer fremsatte betæneligheder. På den anden side vil et således begrænset tilsyn — selv om det betegner et fremskridt i forhold til den gældende ordning — dog være ufyldstgørende set i relation til de behov, der skulle imødekommes ved inddragelsen af den kommunale forvaltning under ombudsmandens tilsyn.

3. Kompetence i forhold til udøvende kommunal myndighed.

Tilsynet vil herefter omfatte administrativ kommunal virksomhed, hvad enten den udøves af kommunens tjenestemænd m. v. eller af de folkevalgte repræsentanter i udvalg m. v., men ikke den besluttende virksomhed i de kommunale råd (borgerrepræsentation, byråd, sogneråd, amtsråd). Denne afgrænsning falder sammen med justitsministerens skitse til ændring af ombudsmandslovens § 5, jfr. bilag 3 til udvalgets betænkning.

Bilag til tillægsbet. o. lovf. om ændr. i l. om folketingets ombudsmand.

4. Kompetence i forhold til personer ansat i kommunernes tjeneste samt lederne af kommunestyrets udøvende virksomhed.

Efter denne ordning vil tilsynet foruden kommunale tjenestemænd og funktionærer m. v. omfatte borgmestre (viceborgmestre), rådmænd og sognerådsformænd, d. v. s. de medlemmer af kommunalbestyrelserne, der i særlig grad har ansvaret for den kommunale administration, men ikke folkevalgte kommunalbestyrelsesmedlemmer i øvrigt. — Denne ordning går med hensyn til ombudsmandens kompetence noget videre end forslag 2, men er mindre omfattende end forslag 3. Ligesom efter dette undtages fra ombudsmandens indseende kommunalrådenes besluttende virksomhed, herunder amtmændens virksomhed i amtsrådet, men uden for tilsynet falder her tillige udvalgsformænd (bortset fra borgmestre m. v.) og udvalgsmedlemmer, selv om de direkte udøver administrativ myndighed over for borgerne.

Mod denne ordning kan der rejses samme indvending som mod forslag 2, omend den er noget mere fyldestgørende.

5.

Som en femte mulighed, der ikke hidtil har været særligt drøftet i ombudsmands-

udvalget, finder jeg at burde nævne den kompetenceafgrænsning, der er foreslået i den norske forvaltningskomité's indstilling af 13. marts 1958.

Efter det af komiteen udarbejdede lovforslag til en norsk ombudsmandsordning bestemmes det i § 3, stk. 3 (betænkningen side 461), at „Stortinget ved instruks (kan) bestemme, at ombudsmanden i samband med behandlingen af den individuelle sak (angående statsforvaltningen) også skal ha adgang til å ta opp saksbehandlingen i det kommunale organ som i lavere instans har behandlet saken“ (jfr. i øvrigt motiver til forslaget i betænkningen side 428-29).

Skulle tanken i dette forslag overføres her til landet, ville det være rigtigst ikke at lade ordningen bero på, hvad der måtte blive bestemt i instruks for folketingets ombudsmand, men at optage den fornødne bestemmelse i loven.

En ordning efter denne linje vil formentlig gøre muligheden for ombudsmandens indseende med kommunalforvaltningen for begrænset.

Der vedlægges som bilag 1-5 udkast til lovforslag, hvori de foran anførte ordninger er sammenarbejdet med de af justitsministeren over for udvalget skitserede forslag til ændring af lovenes §§ 3, 7 og 9.

Stephan Hurwitz.

Underbilag 1.

Sammenfatning af ændringsforslag 1 til ombudsmandsloven, hvorefter ombudsmanden vil få tilsyn med hele den kommunale forvaltning.

Til § 1.

Stk. 1, 1. pkt., affattes således:

„Efter hvert folketingsvalg vælger folketinget en ombudsmand, som på folketingets vegne har indseende med statens og kommunernes forvaltning.“

Til § 3.

Efter 1. punktum indføres:

„Ved fastsættelsen af reglerne om hans tilsyn med den kommunale forvaltning og ved udøvelsen af dette tilsyn skal der tages hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale selvstyre virker. I øvrigt er ombudsmanden“

Til § 4.

Paragraffen affattes således:

„Ombudsmandens virksomhed omfatter ministrene, statens og kommunernes tjenestemænd og alle andre personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv inden for stat eller kommune, jfr. dog § 1, stk. 1.“

Til § 7.

Stk. 3 affattes således:

„Såfremt ombudsmanden ønsker at fremme en klage over nogen af de i § 4 nævnte personer, skal klagen — medmindre aldeles afgørende hensyn til sagens oplysning taler derimod — snarest muligt forelægges den pågældende. Er denne statstjenestemand, kan han til enhver tid forlange, at sagen overgår til behandling efter de i tjenestemandenslovens § 17, jfr. § 18, fastsatte bestemmelser. Er han kommunal tjenestemand, kan han, såfremt der i en lønningsvedtægt for kommunen er givet bestemmelser om disciplinærfølgning, forlange, at sagen overgår til behandling i henhold hertil.“

Til § 9.

Stk. 2 affattes således:

„Ombudsmanden kan pålægge vedkommende statsstyrelse at rejse disciplinærsag. Er der i en kommunal lønningsvedtægt givet bestemmelser om disciplinærfølgning, kan han pålægge vedkommende kommune at rejse disciplinærsag.“

Underbilag 2.

Sammenfatning af ændringsforslag 2 til ombudsmandsloven, hvorefter ombudsmanden vil få tilsyn med personer ansat i kommunernes tjeneste.

Til § 1.

Stk. 1, 1. pkt., affattes således:

„Efter hvert folketingsvalg vælger folketinget en ombudsmand, som på folketingets vegne har indseende med statens forvaltning og med den kommunale forvaltning, således som nærmere fastsat i § 4.“

Til § 3.

Efter 1. punktum indføres:

„Ved fastsættelsen af reglerne om hans tilsyn med den kommunale forvaltning og ved udøvelsen af dette tilsyn skal der tages

hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale selvstyre virker. I øvrigt er ombudsmanden“

Til § 4.

Paragraffen affattes således:

„Ombudsmandens virksomhed omfatter ministrene, statens og kommunernes tjenestemænd og andre personer, der virker i statens tjeneste, jfr. dog § 1, stk. 1, eller er ansat i kommunal tjeneste.“

§ 7, stk. 3, og § 9, stk. 2, formuleres som anført i underbilag 1.

Underbilag 3.**Sammenfatning af ændringsforslag 3 til ombudsmandsloven, hvorefter ombudsmanden er kompetent i forhold til udøvende kommunale myndigheder.**

§ 1, stk. 1, 1. pkt., og § 3, 2. pkt., formuleres som anført i underbilag 2.

Til § 4:

Paragraffen affattes således:

„Ombudsmandens virksomhed omfatter ministrene, statens og kommunernes tjene-

stemænd og andre personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv inden for stat eller kommune, jfr. dog § 1, stk. 1. Ombudsmanden har ikke indseende med kommunalbestyrelsernes, herunder amtsrådenes, besluttende virksomhed.“

§ 7, stk. 3, og § 9, stk. 2, formuleres som anført i underbilag 1.

Underbilag 4.**Sammenfatning af ændringsforslag 4 til ombudsmandsloven, hvorefter ombudsmanden får tilsyn såvel med de kommunalt ansatte som med amtmænd, borgmestre (viceborgmestre), rådmænd og sognerådsformænd.**

§ 1, stk. 1, 1. pkt., og § 3, 2. pkt., formuleres som anført i underbilag 2.

Til § 4:

Paragraffen affattes således:

„Ombudsmandens virksomhed omfatter ministrene, statens tjenestemænd og alle andre personer, der virker i statens tjeneste, jfr. dog § 1, stk. 1.

Ombudsmandens virksomhed omfatter endvidere kommunale tjenestemænd og andre personer ansat i kommunal tjeneste samt amtmænd, borgmestre (viceborgmestre), rådmænd og sognerådsformænd. Ombudsmanden har ikke indseende med kommunalbestyrelsernes, herunder amtsrådenes, besluttende virksomhed.“

§ 7, stk. 3, og § 9, stk. 2, formuleres som anført i underbilag 1.

Underbilag 5.**Sammenfatning af ændringsforslag 5 til ombudsmandsloven, hvorefter ombudsmanden i forbindelse med behandlingen af en klage over en statsmyndighed også kan tage stilling til sagens forudgående kommunale behandling og afgørelse.***Til § 1:*

Stk. 1, 1. pkt., affattes således:

„Efter hvert folketingsvalg vælger folketinget en ombudsmand, som på folketingets vegne har indseende med statens forvaltning.“

Til § 4:

Som nyt stk. 2 indføjes:

„I forbindelse med en undersøgelse af en sag vedrørende den statslige forvaltning kan ombudsmanden tage stilling til sagens forudgående kommunale behandling.“